

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

VÄGLEDNING

Planering för civil beredskap

process och metod (version 2023)

**Vägledning - planering för civil beredskap: process och metod
(version 2023)**

© Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)
Enheten för inriktning av beredskapsplanering

Publ nr: MSB2167 – februari 2023
ISBN: 978-91-7927-359-0

Förord

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, har i uppdrag av regeringen att verka för att berörda aktörer samordnar sin planering av civil beredskap, samt genomför en övergripande planering.¹ Denna vägledning har tagits fram som ett stöd till aktörerna – i första hand beredskapsmyndigheter – och är en beskrivning av hur en god aktörsgemensam planering bör genomföras.

Vägledningen beskriver en process som i många delar är ny verksamhet för många myndigheter. Dessutom i ett sammanhang och tid då beredskapsarbetet i Sverige står inför stora förändringar. Processen behöver utvecklas löpande, speciellt i ett inledande skede. Denna vägledning ska därför ses som en första version som kommer att uppdateras allteftersom.

Stockholm, 2023-02-01

Annika Elmgart

Chef, Avdelningen för krisberedskap och civilt försvar

¹ Förordning (2008:1002) med instruktion för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, 6 resp. 2 §§.

Innehåll

1. INLEDNING	7
Avgränsningar	7
Ett levande dokument	8
2. ÖVERBLICK	9
Förmågeplanering	9
Inriktning för planering	10
Beredskapsarbete i det egna ansvarsområdet	10
Gemensam planering	11
Nationellt systemunderlag	12
3. AKTÖRSGEMENSAM PLANERINGSPROCESS	14
Planeringsgrupper	14
Förmågeplanering i fem steg	15
Tioåriga planer och möten	17
4. METODIK	20
Se över arbetsformerna (årligen)	20
Se över ingångsvärden (årligen)	20
Uppdatera översikten av ansvarsområdet (vid behov)	21
Uppdatera hot- och riskbild (vid behov)	21
Gör förmåge- och sårbarhetsbedömning (årligen)	22
Formulera och dokumentera åtgärdsförslag (årligen)	22
Värdera och prioritera åtgärdsförslag (årligen)	23
Följ upp och analysera genomförda åtgärder (årligen)	23
BILAGA 1. PLANERING – SYFTE, BEGREPP OCH PRODUKTER	25
BILAGA 2. EXEMPEL PÅ EN TIOÅRIG PLAN	28
BILAGA 3. DET ÅRLIGA HANDLÄGGARMÖTET	30

1. INLEDNING

Den här vägledningen handlar om civil beredskapsplanering. Det avser åtgärder som vidtas för att stärka samhällets förmåga att motstå och hantera samhällsstörningar både i fredstid och i krig. Vägledningen beskriver former för en aktörsgemensam planering med fokus på de åtgärder som kräver samordning mellan beredskapsmyndigheter.

Vägledningen riktar sig till dig som arbetar med beredskapsplanering på en beredskapsmyndighet. Den kan även vara användbar för dig med motsvarande roll inom en region eller kommun.

Vägledningen är uppdelad i tre delar:

- **Överblick**

Beskriver kort planering, myndigheternas roll, samt de komponenter – inriktning, gemensam planering och systemunderlag – som bidrar till att beredskapsmyndigheternas planering av den civila beredskapen hänger samman.

- **Aktörsgemensam planeringsprocess**

Beskriver processen för planering av åtgärder på övergripande nivå, med en årligen återkommande mötesserie och ett rekommenderat tillvägagångssätt för förberedelser inför mötesserien. Dessutom presenteras centrala element, som det tioåriga planeringsunderlaget och konceptet om rullande planering.

- **Metodik för genomförande**

Beskriver de metodsteg som behöver genomföras på aktörs-, beredskapssektors- och civilområdesnivå för att komma fram till åtgärdsförslag.

Avgränsningar

Du som använder vägledningen förväntas vara väl insatt i sammanhanget som beredskapsmyndigheter verkar i, exempelvis Sveriges förvaltningsmodell, statens budgetprocess, regelverk under ordinarie beredskap och höjd beredskap samt samhällsstörningars konsekvenser i samhället.

Vägledningen för endast övergripande resonemang om ingångsvärden att ta hänsyn till i planeringen av åtgärder. Skälet till det är att ingångsvärden varierar mellan aktörer, och över tid. För systemövergripande inriktning av planeringen finns särskilda inriktningsdokument, exempelvis den planeringsinriktning (PI) som MSB ger ut. Dessutom utgör regeringsuppdrag sådana inriktningsdokument. Information om dessa finns på MSB:s hemsida.

Vägledningen fokuserar på den civila beredskapen i stort och berör endast indirekt den specifika process som styr planeringen av det civila försvarets stöd till Försvarsmakten.

Slutligen berör denna version av vägledningen framförallt behov utifrån en tidshorisont på ca 1-10 år avseende åtgärder som kan omsättas i verksamhetsplanering och budgetunderlag, s.k. *förmågeplanering*. Andra typer av planeringar och tidshorisonter exemplifieras i bilaga 1.

Ett levande dokument

Vägledningen har tagits fram med stöd av en extern referensgrupp bestående av ett tjugotal myndigheter. Fokus i vägledningen – processen att planera åtgärder inom ramen för civil beredskap på ett sätt som hänger samman på systemnivå – utgör en i många delar ny och i delvis ovan verksamhet för många av samhällets aktörer. Det har därmed inte funnits en heltäckande etablerad praxis att utgå från. Många områden som berörs i vägledningen kommer att utvecklas löpande.

Planeringsprocessen i framtiden

När denna vägledning publiceras står beredskapsarbetet i Sverige inför stora förändringar, bland annat genom ett eventuellt medlemskap i NATO som kommer innebära nya krav på den civila förmågan, och implementeringen av det europeiska CER-direktivet som kommer ställa krav på resiliens i samhällsviktig verksamhet och på det systematiska arbetet med att säkra dessa. Det är naturligt att fråga sig hur dessa förändringar kommer påverka planeringsprocessen. Denna vägledning är avsedd som stöd "här och nu"; och tar därmed inte höjd för dessa eller andra kommande möjliga förändringar. När implementering av beslut som påverkar planeringsprocessen görs kommer vägledningen uppdateras för att spegla detta.

2. ÖVERBLICK

Förmågeplanering

Planering i civil beredskap handlar dels om att minska sårbarheter i samhället, dels om att förbereda sig för det som ändå händer – det som vi samlar under termen samhällsstörningar. Att minska sårbarheter inkluderar att förebygga samhällsstörningar, stärka robustheten i samhällsviktig verksamhet och viktig infrastruktur. Att förbereda sig för samhällsstörningar och ytterst krig omfattar bland annat att planera för att kunna nyttja våra gemensamma resurser för att möta ett hot och för att upprätthålla samhällsviktig verksamhet.

Att planera innebär att ställa sig ett antal frågor om vad som kan hända, vilka konsekvenser det får och hur vi kan hantera dessa. Knepet är att ställa sig dessa frågor i så god tid att vi hinner bygga den förmåga som krävs för att förebygga eller minska de negativa konsekvenserna av en samhällsstörning.

Den här vägledningen handlar om att gemensamt planera för att *skapa* förmåga på kort och medellång sikt (ca 1-10 år), det som vi kallar *förmågeplanering*. Tonvikten är på planering av sådana åtgärder som kräver samordning mellan aktörer.² Planeringen omsätts i myndigheternas verksamhetsplanering och budgetunderlag.

Term	Innebörd	Kommentar
Förmågeplanering	Skapa förmåga inom civil beredskap på kort och medellång sikt (1-10 år) med det väpnade angreppet som dimensionerande ram.	Motsvarar FM försvarsmaktsplanering och Natos <i>Defence Planning Process</i> (NDPP)

Arbetet går i korthet ut på att:

- Alla beredskapsmyndigheter har en tioårig plan för det egna ansvarsområdet som uppdateras årligen. Denna tioåriga plan, samt identifierade behov av åtgärder som myndigheten inte kan ta om hand i sin egen planering, lyfts till samverkan inom sektorn eller civilområdet.
- Inom varje beredskapssektor eller civilområde finns en gemensam tioårig plan som innefattar summan av enskilda beredskapsmyndigheters planering och som särskilt fokuserar på prioritering och samverkansbehov inom sektorn, samt de ytterligare behov av åtgärder som framkommer i den aktörsgemensamma planeringsprocessen. Även denna plan uppdateras årligen.
- Sektorernas och civilområdenas tioåriga planer och åtgärder som behöver hanteras systemövergripande delas med MSB som utifrån dessa underlag och MSB:s egen analys tar fram ett nationellt systemunderlag som delas till regeringen och samtliga beredskapsmyndigheter.

² Se bilaga 2 för mer utförligt exempel på olika kategorierna för planering i civil beredskap.

Den tioåriga planen bör för innevarande och direkt efterföljande år fokusera på hur tilldelade medel ska användas på bästa vis. Därmed utgör den underlag för myndighetens egen verksamhetsplanering och budgetunderlag. För åren bortom innevarande försvarsbeslutsperiod bör planen förutom att utgöra den egna långsiktiga planeringen på området ses som en bas för vad myndigheten och sektorn kommer att redovisa i form av behov till försvarsberedningen inför nästa försvarsbeslut.

Sektorsansvariga myndigheter har ansvar att leda arbetet med att samordna åtgärder, driva på det gemensamma arbetet i stort och stödja beredskapsmyndigheter.³ Civilområdesansvarig länsstyrelse har ansvar för att åstadkomma enhetlig inriktning samt samordna planering.⁴

Inriktning för planering

Myndigheter behöver utgå från ett flertal olika ingångsvärden i sin planering. Många är specifika för den egna myndighet, sektorn eller området. Andra är systemövergripande.

Ett systemövergripande inriktande dokument för den gemensamma planeringen är den planeringsinriktning som MSB tillhandahåller. Denna utgår från de mål som är satta för krisberedskap och civilt försvar, anger önskad förmåga på både kort och längre sikt samt utgör ett stöd i prioriteringar av åtgärder.

Ett exempel på viktiga ingångsvärden för att samordna planering mellan det militära och civila försvaret är den av MSB och Försvarsmakten gemensamt framtagna ”Handlingskraft - handlingsplan för att främja och utveckla en sammanhängande planering för totalförsvaret 2021-2025”.

Beredskapsarbete i det egna ansvarsområdet

Myndigheterna har i uppdrag att inom den egna verksamheten och sitt ansvarsområde arbeta med beredskap utifrån flera olika aspekter. En av de viktigaste uppgifterna är att inom ramarna för sina respektive instruktioner arbeta med planering för att gemensamt kunna använda samhällets resurser att hantera stora kriser och bemöta ett väpnat angrepp mot Sverige. Därtill kommer ett generellt formulerat uppdrag i beredskapsförordningen (2022:524) att bland annat verka för upprätthållandet av viktiga samhällsfunktioner, att hantera risker och minska samhällets sårbarhet. Myndigheterna ska enligt 7§ i förordningen arbeta med:

1. Identifiering och analys av samhällsviktig verksamhet;
2. Riskhantering;
3. Kontinuitetshantering.

³ Förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

⁴ Förordning (2022:525) om civilområdesansvariga länsstyrelser.

Läs mer

Samhällsviktig verksamhet

En stor del av beredskapsutvecklingen, bland annat arbete med kontinuitetshandling, riskanalys, planering av försörjningsberedskap och personalförsörjning, bedrivs med utgångspunkt i förmågan hos samhällsviktig verksamhet, det vill säga verksamheter, tjänster eller infrastrukturer som upprätthåller eller säkerställer funktioner som är nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet. Det är därför viktigt att det på alla nivåer bedrivs ett systematiskt arbete att identifiera samhällsviktig verksamhet som är integrerat med övrig planering.

Utgångspunkten för identifieringen är dokumentet Identifiering av samhällsviktig verksamhet: Lista med viktiga samhällsfunktioner (MSB1844).

www.msb.se/samhallsviktigverksamhet

Riskhantering

Att hantera risker omfattar att på ett systematiskt sätt identifiera, analysera, värdera och åtgärda sådant inom ansvarsområdet som kan orsaka störningar och skada, och att minska de potentiella skadeverkningarna av detta genom att exempelvis minska sannolikheten för att något inträffar, öka förmågan att hantera inträffade händelser, och att skapa robusta system som bättre kan stå emot störningar.

www.msb.se/rsa

Kontinuitetshandling

Kontinuitetshandling handlar om att planera för att upprätthålla en verksamhet på en tolerabel nivå, oavsett vilken störning den utsätts för. Beredskapsmyndigheter är ålagda att både ha kontinuitet i den egna verksamheten som är samhällsviktig, och att verka för att övriga samhällsviktiga verksamheter inom ansvarsområdet upprätthålls.

www.msb.se/kontinuitetshandling

Arbetet i dessa tre spår ska regelbundet sammanställas i en risk- och sårbarhetsanalys (RSA), vars slutsatser ska redovisas genom en risk- och sårbarhetsbedömning (RSB) som delges myndighetens departement, sektorsansvarig myndighet, och MSB.

Utöver detta ska beredskapsmyndigheter planera för att inom ansvarsområdet bygga upp förmågor utifrån mål som formulerats inom ramarna för totalförsvarsamordningen. Myndigheterna ska där efter också planera för att, efter beslut av regeringen, kunna påskynda nödvändiga åtgärder inför höjd beredskap⁵.

MSB rekommenderar att myndigheterna så långt som möjligt integrerar det aktörsgemensamma planeringsarbetet för civil beredskap med arbetet med samhällsviktig verksamhet, risk och kontinuitet enligt 7 § ovan. I kapitel 4 Metodik beskrivs hur arbetet med vägledningens process kan kopplas till arbetet myndigheterna har i uppgift att genomföra.

Gemensam planering

När ansvarsförhållandena för en identifierad åtgärd behöver klaras ut, en identifierad åtgärd behöver genomföras av annan aktör eller om åtgärden i övrigt

⁵ Enligt 20§, punkt 12, beredskapsförordningen

kräver samverkan mellan olika aktörer – t.ex. avseende behov av stöd och resurser – bör frågan lyftas för dialog inom sektorn eller civilområdet. Vid behov lyfts frågor för diskussion på systemnivå mellan sektorer och civilområden samt ytterligare aktörer som MSB. Formerna för den aktörsgemensamma planeringen behandlas mer ingående i kapitel 3.

Såväl den myndighetsinterna som den aktörsgemensamma planeringsprocessen bör ske utifrån en tioårig planeringshorisont. Målet är att skapa en tioårig plan som uppdateras årligen genom så kallad *rullning*⁶. Åtgärder i planen uppdateras och blir mer detaljerade ju närmare i tid de ligger för genomförande. Aktiviteterna i årscykeln skiljer sig åt beroende på när nästa totalförsvarsbeslut ska fattas, ifall risk- och sårbarhetsbedömning (RSB) ska redovisas det aktuella året eller utifrån andra former av styrning från regeringen.

Vilka aktörer som behöver involveras och hur kan variera för respektive sektor men det är av stor betydelse att det arbete som görs förankras på såväl regional och kommunal nivå samt hos privata aktörer där detta är nödvändigt. På systemnivå där dialog mellan sektorer och civilområden sker gäller samma princip.

Varje myndighet ansvarar för sin egen planering och aktiviteter. Med andra ord, för att den gemensamma planeringen ska fungera krävs det helhetssyn samt respekt för konsensus och överenskommelser.

Resultatet av sektoreernas gemensamma planeringsarbete sammanfattas årligen i en uppdaterad för sektorn gemensam tioårig plan samt redogörelse över åtgärder och behov att lyfta till den nationella nivån.

Nationellt systemunderlag

Beredskapsmyndigheterna lämnar årligen via respektive departement in budgetunderlag till regeringen, vilket bland annat omfattar åtgärder myndigheten avser genomföra inom civil beredskap. Med underlag från planeringsprocessen avser MSB årligen ta fram en samlad bild av dessa underlag och vad de innebär – ett så kallat nationellt systemunderlag.

MSB gör årligen också en samlad bedömning av förmågan inom det civila försvaret, inklusive betydande åtgärder som har vidtagits och planerar att vidtas.⁷ Den samlade bedömningen av förmågan inom Sveriges civila försvar blickar bakåt och utgör en sorts årsredovisning för civilt försvar, medan det samlade underlaget med planerade beredskapsåtgärder blickar framåt utifrån en tioårig planeringshorisont. Det senare omfattar också det bredare perspektivet civil beredskap.⁸

⁶ Rullning innebär att följa upp och analysera det gångna året – utfallet av genomförda åtgärder; lägga till ett nytt planeringsår i slutet av den tioåriga planen, samt se över kommande år utifrån förra årets utfall och ev. ändrade ingångsvärden. Rullning berörs även längre fram i vägledningen.

⁷ Ju2020/1217

⁸ Utifrån underlag från beredskapsmyndigheter och andra särskilt utpekade myndigheter genomför MSB olika typer av analyser av hot, risker, sårbarheter och förmågor. MSB har tidigare fått uppdrag från regeringen att

Det nationella systemunderlaget tas fram av MSB, både löpande inom ramen för den aktörsgemensamma processen och utifrån den sammanställning sektorsmyndigheter och civilområden årligen rapporterar till MSB. I detta arbete utgår MSB delvis från de slutsatser och rekommendationer som presenterats inom ramarna för bedömningen av förmågan inom det civila försvaret samt den nationella risk- och sårbarhetsbedömningen.

Det nationella systemunderlaget ger därmed en aktuell överblick över arbetsläget i planeringen, och vid planeringsårets slut en rapport till regeringen. Systemunderlaget ersätter inte enskilda myndigheters budgetunderlag utan presenterar en nationell sammanställning, aggregering och samlad bedömning av planerade åtgärder, eventuella ytterligare behov av åtgärder samt underlag för regeringen vid beslut om prioritering av medel inom och mellan sektorer och civilområden. Det första systemunderlaget redovisas våren 2024.

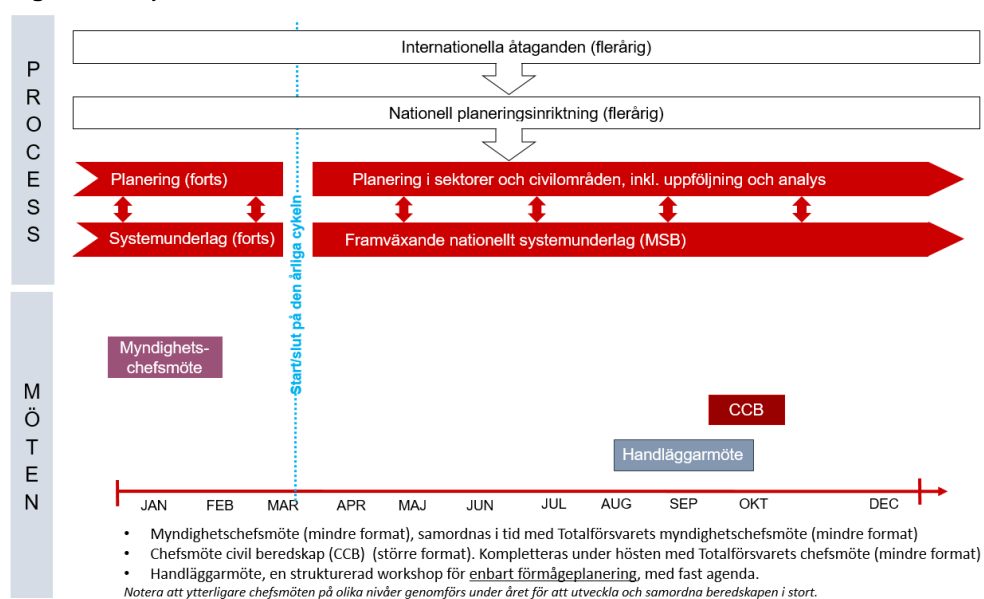
med viss regelbundenhet genomföra en nationell risk- och förmågebedömning (NRFB) som tar ett samlat grepp om Sveriges civila beredskap. MSB:s myndighetsinstruktion anger att en bred systemanalys ska lämnas till regeringen sista april varje udda år. MSB ska också enligt instruktionen (10 §) beredskapssektorsvis, geografiskt områdesvis och på en övergripande samhällsnivå följa upp och utvärdera krisberedskap och civilt försvar och bedöma om vidtagna åtgärder fått önskad effekt.

3. AKTÖRSGEMENSAM PLANERINGSPROCESS

Den aktörsgemensamma processen för förmågeplanering, uttryckt i beredskapsåtgärder, har en årlig cykel och syftar till ökad effektivitet och långsiktighet i planeringen, med tonvikt på åtgärder som kräver samordning inom och mellan sektorer och civilområden. Planeringsåret inleds och avslutas med att ansvariga myndighetschefer för samtliga beredskapsmyndigheter, länsstyrelser och civilområden möts.

Den årliga cykeln harmonierar med myndigheternas verksamhetsplanering och den statliga budgetprocessen. Processen är även anpassad tidsmässigt för att vid behov kunna lämna information eller underlag till högre nivå, exempelvis försvarsbeslut, årlig inlämning av budgetunderlag, tidigarelagt genomförande av planerade åtgärder, m.m.

Figur 1. Årscykel

Planeringsgrupper

De tio beredskapssektorerna och de sex civilområdena ska enligt sina uppdrag samverka både sektorsvis och områdesvis samt mellan varandra för att uppnå god planering. För varje sektor eller civilområde bör därför en planeringsgrupp upprättas, bestående av representanter från de ingående myndigheterna.

Till planeringsgruppen kopplas referens- eller samverkansgrupper med andra aktörer som kommuner, regioner, privata företag, bransch- och

intresseorganisationer. Genom dessa inhämtas inspel och synpunkter till planeringen, och samråd nås i relevanta frågor.

De exakta formerna för dessa olika grupper avgörs av ansvariga myndigheter – förutsättningar för och behov av samverkan ser väldigt olika ut från sektor till sektor och de varierar också mellan civilområdena. Det är dock viktigt att man inom och mellan såväl sektorer som civilområden vidtar åtgärder för att den samverkan som sker med privata aktörer är så samordnad som möjligt för att undvika konflikter i planeringen och för att undvika onödig belastning på de privata aktörerna.

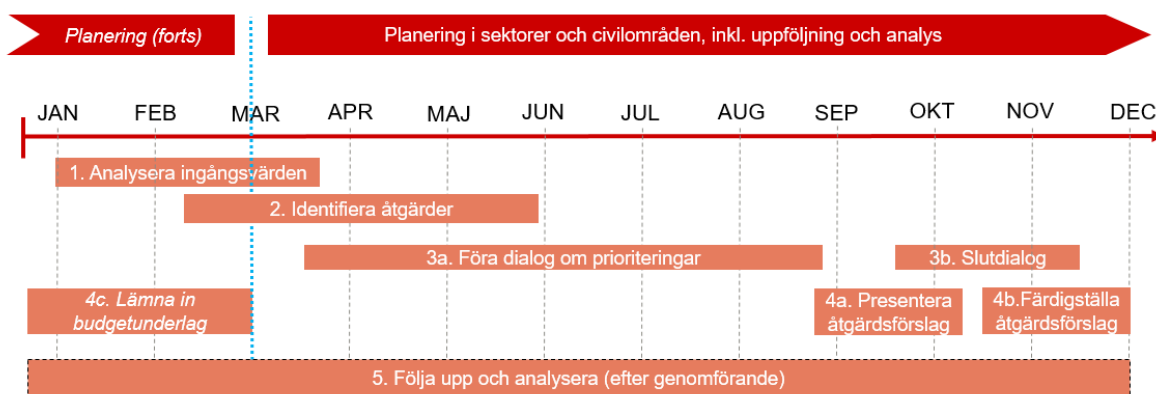
Beredskapsmyndigheter utan sektorstillhörighet ska vid behov samverka med andra myndigheter, eller sektorer, även om man inte ingår i någon planeringsgrupp. Dessa myndigheter tar själva fram egna tioåriga planer och delger till MSB utan att gå via någon planeringsgrupp.

Förmågeplanering i fem steg

Den årliga förmågeplaneringen är en kedja i vilken beredskapsåtgärder växer fram i en löpande dialog inom de olika planeringsgrupperna samt mellan beredskapssektorer och civilområden.

Förmågeplaneringen sker i fem steg – *analysera ingångsvärden - identifiera och planera beredskapsåtgärder - föra dialog om prioriteringar - leverera förslag på beredskapsåtgärder - följa upp och analysera genomförda åtgärder*. I kapitel fyra ges ytterligare detaljer för hur dessa steg kan genomföras.

Figur 2. De fem planeringsstegen över ett år

1. Analysera ingångsvärden

Respektive aktör analyserar under våren ingångsvärden för att förbereda en s.k. rullning av den egna tioåriga planen. Utifrån dessa aktörsspecifika analyser genomförs sedan en gemensam och aggregerad analys per beredskapssektor eller civilområde som i sin tur sammanställs i en för sektorn eller civilområdet gemensam tioårig plan. Rullning innebär att:

1. Följa upp och analysera det gångna året – blev utfallet av genomförda åtgärder det vi ville?
2. Lägga till ett nytt planeringsår i slutet av den tioåriga planen;
3. Se över kommande år utifrån kunskapsläget⁹, förra årets utfall och eventuella ändrade ingångsvärden¹⁰.

2. Identifiera beredskapsåtgärder

Det är varje aktörs eget ansvar att utifrån sina ingångsvärden, som exempelvis planeringsinriktning, regeringsuppdrag och sektorsspecifika behovsanalyser, identifiera vilka beredskapsåtgärder som krävs.

3. Föra dialog om prioriteringar

Efter identifieringen inleder aktörerna en dialog inom och mellan planeringsgrupperna om prioritering av beredskapsåtgärder. Syftet är dels att identifiera de beredskapsåtgärder som behöver lyftas för samordning på en högre nivå i systemet – ibland systemövergripande – dels att tillsammans med andra takta planeringen så att de respektive tioåriga planerna möjliggör synergieffekter, samt inte motsäger eller krockar med varandra. Slutsatser som växer fram i dialogerna sammanställs i den tioåriga planen av respektive aktör, beredskapssektorsvis av sektorsansvarig myndighet, samt civilområdesvis av civilområdesansvarig länsstyrelse. Om myndigheter i sektorn avser att ansöka om medel ur anslag 2:4 Krisberedskap samverkas detta inom ramarna för planeringsgruppens arbete. Se även bilaga 2: Exempel på en tioårig plan.

4. Leverera förslag på beredskapsåtgärder

Leveranser omfattar både planerade beredskapsåtgärder och underlag för vidare planering:

- Uppdaterad tioårig plan för myndighetens ansvarsområde, omsätts i verksamhetsplan och budgetunderlag per myndighet;
- Uppdaterad tioårig plan för sektor eller civilområde, som delges till MSB;
- Uppdaterat nationell systemunderlag som MSB tar fram utifrån underlag från beredskapssektorerna

Varje myndighet ansvarar för sin egen verksamhetsplanering och sitt budgetunderlag. Processen ger dock möjlighet att inom den egna planeringsgruppen skapa samsyn och gemensam inriktning.

5. Följa upp och analysera

Den ansvariga myndigheten genomför planerade åtgärder genom att omsätta dessa i konkret verksamhet. Det är viktigt att veta om genomförandet löper enligt plan, med avseende på till exempel tidplan och budget. Det avgör om man kan ”bocka av” åtgärden, eller om den behöver kompletteras med ytterligare åtgärder.

⁹ T.ex. forskningsfronten, ny teknik, policy och lärdomar från övningar och verkliga händelser,

¹⁰ Vissa ingångsvärden är desamma över längre tidsperioder, medan andra kan ändras från år till år.

Berörda myndigheter genomför många andra åtgärder under ett år som följs upp per kvartal-/tertiäl i myndigheternas ordinarie uppföljningsprocesser. Uppföljning av beredskapsåtgärder sker också med fördel i dessa processer.

Vid sidan av att relativt handfast följa upp om planerade beredskapsåtgärder genomförs enligt plan är det angeläget att analysera om åtgärderna har fått avsedd *effekt* – om de har bidragit till en utvecklad förmåga på det sätt som var tänkt. Sådan analys är mer krävande än uppföljning och genomförs därför med fördel mindre frekvent. Vid sidan av en myndighets årsredovisning förekommer specifika krav på redovisning av effekter inom Sveriges civila beredskap. Ett exempel är den redovisning av förmågan att bidra till Sveriges civila försvar som myndigheter lämnar till MSB och sitt respektive departement den 1 oktober varje år.

Tioåriga planer och möten

Tioåriga planer

För att skapa ökad långsiktighet i den systemövergripande planeringen av beredskapsåtgärder bygger processen på en tioårig planeringshorisont hos alla beredskapsmyndigheter. Målet är att skapa en *stående* tioårig plan där innehållet blir mer detaljerat ju närmare i tiden den ligger.

De tioåriga planerna syftar till att fungera dels som interna verktyg för att underlätta det långsiktiga arbetet, dels som verktyg i dialogen med andra aktörer för att identifiera när beredskapsåtgärder hänger ihop på ett sådant sätt att de bör samordnas, med avseende på både finansiering och genomförande.

Genom att planera i ett tioårigt perspektiv blir det enklare att sammanhängande beskriva hur kostsamma och tidskrävande åtgärder bör hanteras. Det blir dessutom enklare att bemöta och omsätta antaganden och bedömningar om hur samhället kommer att utveckla sig på lång sikt.

Ovanstående betyder inte att alla beredskapsmyndigheters tioåriga planer behöver vara lika kompletta, eller att alla tio år i den enskilda planen är lika detaljerade. Det troliga för de flesta myndigheter är att ju längre fram i tiden åtgärderna ligger desto ”glesare” är planerna och det som står är mindre detaljerat. Ett exempel på hur en tioårig plan kan se ut och vad den bör innehålla finns i bilaga 2.

Mötesserie¹¹

Systemövergripande avstämning och konsolidering av planerade beredskapsåtgärder kan behandlas i tre olika former av möten – *handläggarmöte för civil beredskap*, *chefsmöte för civil beredskap (CCB)* och *myndighetschefsmöte för civil beredskap*. MSB tar initiativ till och driver dessa möten på systemövergripande nivå. Genom att planeringsåret inleds och avslutas med *myndighetschefsmöte för civil*

¹¹ Beskrivningen ger inte en helhetsbild över samtliga regelbundna möten på chefsnivå inom ramen för den civila beredskapen eller för samordning inom totalförsvaret. En sådan beskrivning finns i andra dokument.

beredskap skapas möjlighet för myndighetscheferna att vid behov inrikta och sätta agendan för samt utvärdera och sammanfatta respektive planeringsår.

Dessa möten syftar främst till att bekräfta det arbete som föregått varje mötestillfälle. Under mötet sker alltså ingen beredning - istället förutsätts att arbetet gjorts på förhand. Varje möte innebär också efterarbete, för att omhänderta de glapp, överlappningar och skillnader som eventuellt identifieras. Sektorsansvariga och civilområdesansvariga myndigheter åläggs alltså stort ansvar att bedriva ett planeringsarbete som möjliggör det systemövergripande utbyte som föreslås i mötesserien.

Handläggarmöte

Beredskapsmyndigheter deltar efter sommaren i *handläggarmöte för civil beredskap*. Det här är tillfället då alla beredskapsmyndigheterna möts och fokuserar på förmågeplanering, uttryckt i beredskapsåtgärder.

Mötet är en avstämning för att försäkra sig om att planeringen har nått så långt som det är tänkt, och fungerar som skyddsnät för eventuella frågor som inte lösts ut. Mötet har även en orienterande funktion.

Vid mötet redovisar beredskapssektors- och civilområdesansvariga myndigheter hur de kommit överens om sina respektive tioåriga planer. Mötet kan eventuellt leda till justeringar av planerna inom respektive aktörs egen organisation samt beredskapssektors- eller civilområdesvis. Skulle ytterligare behov av dialog identifieras vid mötet, genomförs denna dialog efteråt.

Chefsmöte civil beredskap

Chefsmöte för civil beredskap (CCB) är ett mötesformat på avdelningschefsnivå (motsvarande). Årligen genomförs två ordinarie möten med deltagande från samtliga beredskapsmyndigheter inkl. Riksbanken. Därtill genomförs ytterligare möten i ett mindre format med representanter från de sektorsansvariga myndigheterna och de civilområdesansvariga länsstyrelserna (ett av dessa möten under hösten utgör också totalförsvarets chefsmöte). Chefsmöte för civil beredskap leds av MSB och Försvarsmakten bjuds in till mötena.

Det chefsmöte för civil beredskap (CCB) som genomförs i mitten av hösten med samtliga beredskapsmyndigheter har fokus på beredskapsplanering och ingår därför i den process som beskrivs i denna vägledning.

Vid mötet redovisar beredskapssektorsansvariga och civilområdesansvariga myndigheter vid behov relevanta delar av sina respektive planer samt eventuella förändringar som skett sedan handläggarmötet för civil beredskap. Mötet kan också behandla åtgärdsförslag, fånga sådant som inte kunnat lösas på handläggarnivå och identifiera eventuella sista behov av justering.

Myndighetschefsmöte

Myndighetschefsmöte civil beredskap är ett mötesformat på högsta myndighetsledningsnivå. Årligen genomförs tre ordinarie möten. Mötena genomförs i både mindre och större format.

Det myndighetschefsmöte som genomförs direkt efter årsskiftet har fokus på förmågeplanering och ingår därför i den process som beskrivs i denna vägledning. Mötet utgör slutpunkt för årets planering samt ger inriktning för kommande års planering. Mötet är dessutom i tid samordnat med totalförsvarets myndighetschefsmöte¹². Vid mötet deltar normalt representanter från de sektorsansvariga myndigheterna och de civilområdesansvariga länsstyrelserna.

Vid övriga två ordinarie myndighetschefsmöten kan vid behov frågor som rör civil beredskapsplanering diskuteras men mötena ingår formellt inte i den process som beskrivs i denna vägledning.

¹² Möten inom ramen för totalförvarsplaneringen enligt handlingsplanen Handlingskraft beskrivs inte närmare i denna vägledning.

4. METODIK

Processen ovan beskriver en översiktlig idé om hur arbetsflödet ser ut under ett år för arbetet inom en planeringsgrupp. I detta avsnitt beskrivs en arbetsmetodik som konkretiserar denna process till faktiska aktiviteter. Metodiken är samtidigt utformad för att ta vara på synergier mot det uppdrag myndigheterna är ålagda att göra enligt §7 beredskapsförordningen (se även kapitel 2 om Beredskapsarbete i det egna ansvarsområdet). Den tar också fasta på aktiviteter som med fördel delvis kan genomföras gemensamt inom sektorn för att åstadkomma ökad samsyn och underlätta den gemensamma planeringen.¹³

Tabell 1. Översikt av process och metod

Process	Metodsteg	Periodicitet
1 Analysera ingångsvärden	1.1 Se över arbetsformerna	(årligen)
	1.2 Se över ingångsvärden	(årligen)
	1.3 Uppdatera översikten av ansvarsområdet	(vid behov)
2 Identifiera beredskapsåtgärder	2.1 Uppdatera hot- och riskbild	(vid behov)
	2.2 Gör förmåge- och sårbarhetsbedömning	(årligen)
	2.3 Formulera och dokumentera åtgärdsförslag	(årligen)
3 Föra dialog om prioriteringar		
4 Leverera förslag på beredskapsåtgärder	4.1 Värdera och prioritera åtgärdsförslag	(årligen)
5 Följa upp och analysera	5.1 Följa upp och analysera genomförda åtgärder	(årligen)

Se över arbetsformerna (årligen)

Årsarbetscykeln inleds varje år med en översyn av planeringsgruppens arbetsformer och planering över året, till exempel vilka uppdrag som behöver genomföras eller när möten ska hållas. Viktiga tidpunkter för milstolpar i arbetet, till exempel delleveranser eller rapporteringar, är bra att tydliggöra. Även frågor kring säkerhetsskydd bör tas upp i detta skede för att tillgodose tillräcklig säkerhet om några förutsättningar ändrats.

Se över ingångsvärden (årligen)

I början av varje planeringscykel bör myndigheterna se över vilka nya ingångsvärden som har erhållits i form av exempelvis nya uppdrag, utredningar, eller annan styrning. Ingångsvärden kan också bestå i nya beslutad inriktning utifrån behov som klargjorts under inträffade händelser eller via andra praktiska

¹³ Dock motsvarar metoden inte alla de krav som 7§-uppdraget ställer, och det är fortfarande nödvändigt för varje myndighet att utifrån det egna ansvaret genomföra ytterligare aktiviteter för att tillgodose kraven i 7§ beredskapsförordningen.

erfarenheter. Dessa måste beaktas för att se om de har bäring på pågående aktiviteter eller om de påverkar planeringen inför kommande aktiviteter.

Det är fördelaktigt om planeringsgruppen gemensamt går igenom eventuella förändringar i ingångsvärden för att säkerställa samsyn kring de gemensamma målen och justera dessa vid behov. Eventuella förändringar dokumenteras i översikten av ansvarsområdet

Uppdatera översikten av ansvarsområdet (vid behov)

Det är en fördel att upprätthålla en dokumenterad samlad bild av myndighetens ansvarsområde, inklusive de samhällsviktiga funktioner¹⁴ som finns inom sektorn eller området, och myndighetens uppgifter vid kris eller krig. Detta skapar gemensamma ramar och underlättar vidare planeringsarbete. Översikten kan omfatta exempelvis mål för de viktiga samhällsfunktionerna, viktiga aktörer, reglering, särskilda uppdrag och liknande, och behöver därmed endast justeras om något av detta förändras.

Förändringar i myndigheternas ansvarsområden kan komma att ske genom exempelvis nya uppdrag, förändringar i instruktioner, eller nya tolkningar av befintliga uppgifter. Sådana förändringar identifieras i den gemensamma analysen av ingångsvärden, och föranleder då justeringar i de dokumenterade bilderna av myndigheternas enskilda och gemensamma ansvar för Sveriges beredskap.

Uppdatera hot- och riskbild (vid behov)

Myndigheterna ska kontinuerligt analysera hot och risker inom sitt ansvarsområde. Omfattningen på detta arbete varierar från myndighet till myndighet beroende på ansvarområde, men ska vara tillräckligt för att bidra till en nationell hot- och riskbild och för att utgöra underlag för identifiering av brister i förmåga och sårbarheter, och därmed nödvändiga beredskapsstärkande åtgärder. Hot- och riskbilden sammanställs utifrån omvärldsbevakning, erfarenhetsåterkoppling från verksamheten, dialog med övriga aktörer i sektorn med mera.

Många hot och risker är av en generell art som påverkar många eller alla sektorer på likartade sätt. Ytterligare hot påverkar en hel sektor, och därmed ansvarsområdena för alla de myndigheter som ingår i sektorn eller civilområdet. Det är av denna anledning fördelaktigt om planeringsgruppen gör ett gemensamt arbete med sina hot- och riskbilder och i största möjliga mån når fram till en gemensam sådan. Detta bör omfatta en gemensam hotinventering och gemensam riskanalys utifrån överenskommen metodik. Gemensamma metoder i detta steg underlättar även den kommande åtgärdsprioriteringen.

¹⁴ Just nu pågår ett arbete att placera in viktiga samhällsfunktioner i sektorerna. Till dess att arbetet är klart utgår arbetet från publikationen *Identifiering av samhällsviktig verksamhet: lista med viktiga samhällsfunktioner* (MSB1844)

Den gemensamma hot- och riskbilden bör fokusera på gemensamma hot och risker, och kan därför komma att behöva kompletteras av respektive myndighet utifrån det egna ansvarsområdets särarter.

Gör förmåge- och sårbarhetsbedömning (årligen)

Myndigheterna ska kontinuerligt analysera sårbarheter inom sitt ansvarsområde. För att åstadkomma detta behövs i regel även en förmågeanalys som kartlägger befintlig förmåga och ställer denna i relation till identifierade risker i syfte att kartlägga skillnaden mellan befintlig och nödvändig förmåga. För detta kan det även krävas ytterligare analyser av olika slag för ansvarsområdet, exempelvis försörjningsanalyser. Jämförelsen mellan risk och förmåga ligger sedan till grund för en bedömning av huruvida förmågan är tillräcklig, eller om brist på förmåga eller ökade risker innebär sårbarheter som måste åtgärdas.

Precis som med hot- och riskbilden finns fördelar med att inom planeringsgruppen samordna förmågebedömningen och analysen av sårbarheter. Bland annat kan förmågor vara helt eller delvis gemensamma inom sektorn, eller bygga på samverkan från flera aktörer. Samverkan inom gruppen underlättar också bedömningen av hur systemövergripande förmåga påverkar risker inom sektorn eller civilområdet, eller att nå fram till ett behov av att inhämta förmågebedömningar från andra sektorer eller civilområden. Planeringsgruppen bör därför samordna sina förmågebedömningar och analysera, och beskriva de förmågor som utifrån den gemensamma riskbilden är nödvändiga för att hantera hot mot sektorn eller civilområdet. Att följa en gemensam metod även i detta skede underlättar den gemensamma planeringen.

Formulera och dokumentera åtgärdsförslag (årligen)

Myndigheterna ska göra en övergripande bedömning av vilka åtgärder inom deras ansvarsområden som bör vidtas i syfte att minska sårbarheten mot hot och risker som identifierats, och att på olika sätt verka för att dessa genomförs.

Genom att formulera och dokumentera åtgärder på ett strukturerat och likartat sätt underlättas gemensam prioritering. Dokumentationens bör minst innehålla:

- Namn och beskrivning av åtgärden
- Vilken den tänkta effekten är
- Vilken eller vilka aktörer som föreslagit åtgärden
- Vilken eller vilka aktörer som är tänkta att genomföra åtgärden och förvalta resultatet
- När åtgärden är planerad att genomföras
- En tentativ bedömning av åtgärdens kostnader (genomförande och förvaltning)

- Hur åtgärden är tänkt att finansieras
- Om det krävs samordning av åtgärden på en högre systemnivå

Värdera och prioritera åtgärdsförslag (årligen)

Identifierade åtgärder behöver värderas och prioriteras för att säkerställa att samhällets resurser används för att åstadkomma största möjliga effekt.

Åtgärder värderas och prioriteras av myndigheterna enskilt eller gemensamt beroende på vilka samordningsbehov som föreligger. Det är främst de åtgärder som kräver samverkan i genomförande som ska värderas och prioriteras gemensamt. Åtgärder inom en enskild myndighets ansvar kan dock vara förutsättningsskapande för andra åtgärder, och därmed relevanta för den gemensamma planeringen. Vilka åtgärder som ska värderas på myndighets- respektive sektors- eller civilområdesnivå blir därmed en bedömningsfråga. Det är därmed till nytta för enskilda myndigheter att systematiskt värdera även de åtgärder som inte ska vara föremål för samverkansdialog, då även dessa åtgärder kan visa sig vara föremål för gemensam prioritering.

Planeringsgrupperna bör arbeta utifrån ett gemensamt systematiskt ramverk för åtgärdsvärdering utifrån i förväg förutbestämda gemensamma kriterier. Faktorer att ta hänsyn till är till exempel åtgärdernas varaktighet över tid, deras bidrag till strategiska målsättningar, beroenderelationer mellan åtgärderna, deras övergripande risk/nyttoprofil eller tillgänglighet till resurser som behövs för genomförandet.

Även påbörjade och pågående åtgärder behöver värderas. Att ta med och värdera även pågående åtgärder medger att det är möjligt att se hur väl de når upp till kriterierna och om det finns skäl att pausa eller avsluta dem till förmån för annat som bedöms ge större och bättre effekt.¹⁵

Följa upp och analysera genomförda åtgärder (årligen)

Metoden för att följa upp beredskapsåtgärder kan variera myndigheter emellan eftersom myndigheter också kan ha olika metoder för uppföljning av åtgärder generellt. *Trafikljusmodellen* är en vanligt förekommande metod där den organisationsdel som ansvarar för en verksamhet använder färgerna rött, gult och grönt för att markera om genomförandet löper enligt plan med avseende på till exempel tidplan och budget. Färgerna kan också symbolisera om en fråga bör lyftas till en överordnad organisatorisk nivå för att vid behov få stöd (mer resurser, dialog med departementet osv).

Metoden för att analysera om en beredskapsåtgärd har fått avsedd effekt – om den har bidragit till en utvecklad förmåga kommer att behöva vidareutvecklas över tid. I analysarbetet är det viktigt att vara medveten om att vissa åtgärder är

¹⁵ Görs formellt av respektive myndighet, enligt dialog i den egna planeringsgruppen.

förutsättningskapande till sin karaktär, medan andra får en mer direkt påverkan på förmågan. En utredning kan till exempel inte förväntas få effekt på förmågan förrän på sikt (givet att den följs av konkreta åtgärder). En sådan förutsättningskapande åtgärd skiljer sig från till exempel investeringar i ledningsplatser eller skyddsrum som kan få en mer direkt påverkan på förmågan.

I analysarbetet är det också viktigt att vara medveten om att åtgärder kan ha olika omfång. En utbildningsinsats internt på en myndighet kan till exempel öka myndighetens förmåga, medan en samverkansövning kan få systempåverkan.

BILAGA 1. PLANERING – SYFTE, BEGREPP OCH PRODUKTER

Den här bilagan syftar till att beskriva vad planering är i sammanhanget civil beredskap. Vägledningens övriga delar omfattar inte alla delar av den beskrivningen, utan bara det som vi kallar *förmågeplanering* - planering för att skapa förmåga på kort och medellång sikt.

Bilagan ska ses *som exempel* på hur man kan dela in och förstå begreppet planering. De fyra olika kategorier och så som de beskrivs är direktöversättning från Natos doktrin för planering.¹⁶

Planering i civil beredskap

Planering för att skapa förmåga

Planering för att skapa förmåga krävs när det finns grundläggande sårbarheter inom ett område (förebygga) eller när den befintliga förmågan inte räcker till för att åstadkomma de effekter som bedöms krävas i en viss samhällsstörning. Med ”befintlig” menas förmåga som inte är direkt gripbar, t.ex. när det finns personal och utrustning men saknas utbildning för uppgiften, eller tvärtom.

Planering för att skapa förmåga delas in i *förmågeplanering* och *långsiktig förmågeutveckling*.

Förmågeplanering handlar om att skapa förmåga på kort till medellång sikt (1-10 år). Den planeringen bygger delvis på slutsatser från planering för att använda befintlig förmåga (se nedan) delvis på slutsatser från långsiktig förmågeutveckling.

Långsiktig förmågeutveckling har ett ”helikopterperspektiv” på samhället och utgörs främst av studier syftande till att bilda sig en uppfattning om vilka samhällsstörningar, samt dessas hot, risker och möjligheter, som bedöms vara aktuella i tidsperspektivet 20-30 år.

Planering för att använda förmåga

Planering för att använda förmåga handlar om hur vi bäst använder den förmåga vi har här och nu i ett visst scenario. Syftet med planeringen är att vår hantering ska komma till stånd så snabbt och effektiv som möjligt, och vara så uthållig som det krävs. Målet är att var och en ska veta vad hen gör, tillsammans med vilka och med hjälp av vilka resurser.

¹⁶ Nato publication Allied Joint Publication (AJP) 5, edition A, version 2, 2019

Planering för att använda förmåga kan delas in i planering som sker innan det oönskade inträffar – *förberedande* planering respektive planering under en pågående hantering – *responsplanering*.

Förutsättningar för förmåga - inte en del av förmågeplanering

Ovanstående resonemang om förmågeplanering har gemensamt att de handlar om åtgärder för att skapa direkt gripbar och användbar förmåga. Den typen av åtgärder är något annat än många av de utredningar, analyser och workshops som beredskapsmyndigheter och andra aktörer genomför, med sikte på civil beredskap. Dessa utredningar, analyser och workshops kan ha bäring på civil beredskap men handlar i regel om att bygga *förutsättningar* för förmåga snarare än att *skapa förmåga*.

Den här vägledningen behandlar enbart planering för att skapa förmåga på kort och medellång sikt, så kallad förmågeplanering – och behandlar således inte förutsättningskapande verksamhet.

Produkter av planering

Produkten av all planering är både planer och kunskap, mental beredskap och sociala nätverk hos de som planerar. Planen i sig är sällan den viktigaste delen av dessa produkter, snarare är det helheten som gör det möjligt för ett kollektiv att snabbt och effektivt påverka det oönskade.

Matriser med kategorier för planering

Ovanstående kan sammanfattas i en matris på svenska och engelska med de olika formerna av planering kopplat till civil beredskap.

Matris med kategorierna för planering i civil beredskap

Tabell 2. Planering på medellång och lång sikt, för att *skapa förmåga* syftande till att förebygga, förhindra, motverka eller möta risker och hot

Term	Innebörd	Kommentar
Förmågeplanering	Skapa förmåga inom ramen för civil beredskap på medellång sikt med det väpnade angreppet som dimensionerande ram. Iterativt utbyte med förberedande planering och responsplanering.	Motsvarar FM försvarsmaktsplanering och Natos <i>Defence Planning Process</i> (NDPP) ¹⁷
Långsiktig förmågeutveckling	Framtidsanalyser om samhällsutvecklingar, hot och behov av förmåga. Kan ge upphov till särskilda studier och utvecklingsprojekt. Sker i iterativt utbyte med förmågeplanering.	Motsvarar FM perspektivplanering (PerP) och Natos <i>Strategic Foresight Work</i> ¹⁸

¹⁷ https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_49202.htm, 2022-09-08

¹⁸ <https://www.act.nato.int/futures-work>, 2022-09-08

Tabell 3. Planering för att *använda befintlig förmåga* handlar om att hantera konsekvenser i samhället av det som händer eller kan hända

Term	Innebörd	Kommentar
Förberedande planering	Hur vi hanterar sådant som kan hända och som skulle få betydande konsekvenser. Har både en strategisk dimension och en operativ dimension.	Motsvarar FM förberedande planering ¹⁹ och Natos <i>Advance Planning</i> ²⁰
Responsplanering	Hur vi hanterar det som redan pågår och hur det kan utveckla sig, inklusive väsentligt ändrade förutsättningar ("vad gör vi om...").	Motsvarar FM krisplanering ²¹ och Natos <i>Response Planning</i> samt <i>Planning during the conduct of an operation</i>

Matrix with the planning categories in civil preparedness

Tabell 4. Medium-term and long-term planning to *create capacity* for prevention, preparedness, response and recovery

Designation	Meaning	Comment
Capacity Planning	Create capacity for civil preparedness in the medium-term perspective, with armed attack as the dimensioning framework. Iterative exchange with Advance Planning and Response Planning	Corresponds with SwAF structural planning and Nato <i>Defence Planning Process</i> (NDPP)
Long-term Capacity Development	Analyses about societal development, threats and capacity needs. Can result in dedicated studies and development projects. Iterative exchange with Capacity Planning	Corresponds with SwAF perspective planning (PerP) and Nato <i>Strategic Foresight Work</i>

Tabell 5. Short-term and medium-term planning for *applying existing capacity* in prevention, preparedness, response and recovery

Designation	Meaning	Comment
Advance Planning	How we intend to deal with possible events that would have substantial consequences. Advance Planning has a strategic dimension as well as an operative dimension.	Corresponds with SwAF preparatory planning and Nato <i>Advance Planning</i>
Response Planning	How we deal with imminent and ongoing events, including possible developments of those events. Includes significantly changed conditions ("what if...").	Corresponds with SwAF crisis planning and Nato <i>Response Planning</i> and <i>Planning during the conduct of an operation</i>

¹⁹ Svensk planerings- och ledningsmetod SPL 2017, s. 8

²⁰ <https://www.gov.uk/government/publications/allied-joint-publication-ajp-05a-allied-joint-doctrine-for-the-planning-of-operations>, 2022-09-08

²¹ Ibid.

BILAGA 2. EXEMPEL PÅ EN TIOÅRIG PLAN

För att skapa ökad långsiktighet i den systemövergripande planeringen av beredskapsåtgärder introduceras i den här vägledningen en plan för åtgärder med en planeringshorisont på tio år. Dessa tioåriga planer har en central roll i beredskapsplaneringen. De är dels interna verktyg för att underlätta det långsiktiga arbetet, dels viktiga verktyg i dialogen med andra aktörer för att identifiera när beredskapsåtgärder hänger ihop på ett sådant sätt att de bör samordnas på en högre systemnivå, med avseende på både finansiering och genomförande. Den tioåriga planeringshorisonten handlar också om att möjliggöra en beskrivning av kostsamma och tidskrävande åtgärder över en längre tidsperiod. Dessutom möjliggör den tidigare och mer effektivt bemötande och omsättning av antaganden och bedömningar om hur samhället kommer att utveckla sig på lång sikt.

Nedan visas ett exempel på hur en tioårig plan kan se ut och vad den bör innehålla. Som beredskapssektors- eller civilområdesansvarig ska du skapa en sådan plan för att dokumentera de beredskapsåtgärder som planeras inom din planeringsgrupp, föra dialog med andra sektorer och civilområden, samt bedöma vilka åtgärder som behöver lyftas för samordning på nästa systemnivå.

Figur 3. Exempel på tioårig plan

Nr	Åtgärd	2024 B+1	2025 B+2	2026 B+3	2027 B+4	2028 B+5	2029 B+6	2030 B+7	2031 B+8	2032 B+9	2033 B+10
1	Planera och genomföra övning "Ökad förmåga 2024"	■	■	■							⋮
2	Ta fram och etablera gemensamma format för rapportering av lägesbilder				●	●					⋮
3	Etablera alternativ ledningsplats					●	●	●	●		⋮
4	Upphandla och installera reservkraft		■	■							⋮
5	Kartlägga andra aktörers beroende av elektroniska kommunikationer		●	●	●						⋮
6	Informationssäkerhet	■	■								⋮
7	Planering för användning av frivilligresurser	●	●	●	●						⋮

Parkerad åtgärd (nedprioriterad – genomförs ej)	Tänkt att genomföras år	Kommentar
Utveckla mall för rapportering av lägesbilder	2024-2025	Parkeras då ett systemgemensamt arbete med detta planeras.
Ledningsplatser – skydd mot elektromagnetisk puls	2026-2027	Parkeras då etablering av alternativ ledningsplats planeras.
Reservkraft – fossilfri strömförsörjning centrala aktörer näringsliv	2029 --	Rymms ej inom nuv. ekonomisk ram, parkeras tills vidare.

■	Ljusgrön = åtgärd med förväntad effekt, på rubriknivå, utan detaljer eller kostnader
■	Mellangrön = åtgärd med förväntad effekt, med vissa detaljer och uppskattad kostnad
■	Mörkgrön = åtgärd med förväntad effekt, på detaljnivå och kostnadsberäknad
●	Markerad = åtgärd som behöver samordnas på systemnivå
⋮	= oplanerat år

Planens funktion

Grunden är en löpande planering med en tioårig planeringshorisont. Den tioåriga planen beskriver de beredskapsåtgärder som respektive aktör eller planeringsgrupp

(till exempel en beredskapssektor eller ett geografiskt område) avser vidta, enskilt eller i samarbete med andra. Aktörerna i planeringsgruppen använder dessa tioåriga planer för att se till att planerade aktiviteter genomförs på ett effektivt sätt. Planerna ska även ligga till grund för aktörernas egen verksamhetsplanering.

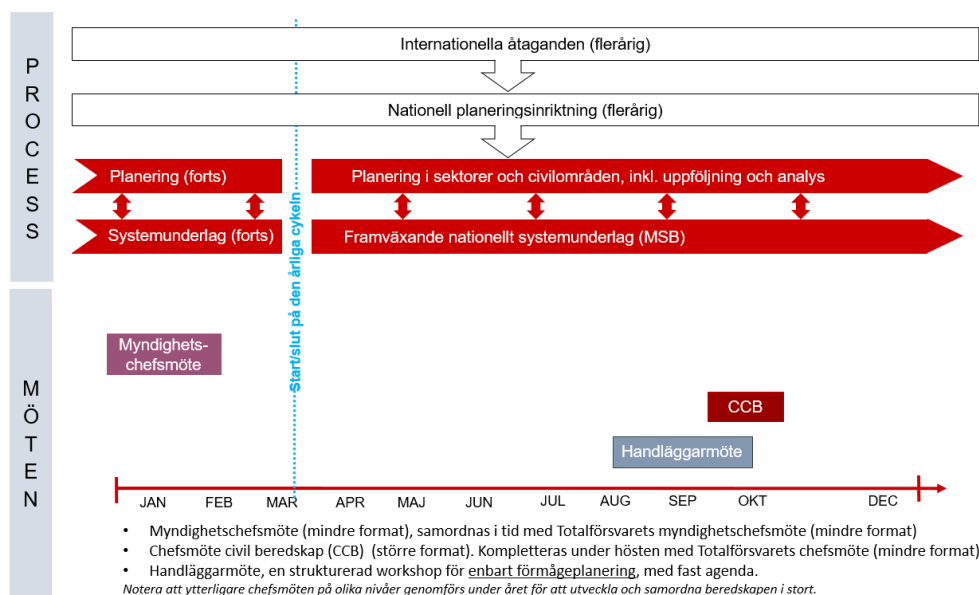
Att lyfta åtgärdsförslag till nästa systemnivå

De beredskapsåtgärder som bedöms avgörande utifrån aktörens eller planeringsgruppens analys, men som inte bedöms möjliga att slutföra enskilt eller av de aktörer som ingår i planeringsgruppen, ska markeras särskilt i planen. Dessa åtgärder kan behöva lyftas för samordning på nästa systemnivå. Exempel på när åtgärder behöver lyftas är om de till exempel ligger utanför aktörens eller planeringsgruppens mandat eller kompetens, kräver resurser på en nivå som går utanför aktörens eller planeringsgruppens budgetramar, eller som kräver beslut på politisk eller högre förvaltningsnivå. Även identifierade men ännu inte planerade åtgärder kan sammanställas och lyftas till högre nivå.

Syftet med detta arbete är att årligen lyfta större åtgärdsbehov eller genomförande för samordning på en högre systemnivå, påtala bredare systemproblem eller belysa behov av åtgärder som bör genomföras av andra aktörer. När en åtgärd eller ett åtgärdsbehov lyfts vidare från sektors- eller civilområdesnivå upptas denna i den systemövergripande processen för planering av beredskapsåtgärder, en process som beskrivs i ruta två och tre i vägledningens avsnitt om *visualisering för översikt* (se även nedan).

BILAGA 3. DET ÅRLIGA HANDLÄGGARMÖTET

Figur 4. Årscykel med möten

Inom processen att planera beredskapsåtgärder genomförs en gång per år en strukturerad workshop för enbart förmågeplanering. Den ligger normalt efter semestern, under vecka 36. Denna workshop omfattar alla beredskapsmyndigheter och genomförs med fast agenda. Handläggarmöte genomförs varje höst och bygger på att sektorer och civilområden genomfört en omfattande planering under våren och sommaren.

Handläggarmötet ska främst vara konsoliderande, det vill säga bekräfta det arbete som föregått varje mötestillfälle. Under mötet sker alltså ingen egentlig beredning – det arbetet förutsätts ha gjorts på förhand. Handläggarmötet innebär också efterarbete, för att omhänderta de glapp, överlappningar och skillnader som eventuellt identifieras. Sektorsansvariga och civilområdesansvariga myndigheter åläggs alltså stort ansvar att bedriva ett planeringsarbete som möjliggör det systemövergripande utbyte som föreslås i mötesserien.

För att systemövergripande avstämning och konsolidering av planerade beredskapsåtgärder ska kunna åstadkommas kopplar handläggarmötet till såväl chefsmötet civil beredskap (CCB) som myndighetschefsmötet. Kopplingen medger att ta upp beredskapsåtgärder som kräver någon form av samordning på systemövergripande nivå. Det är alltså inte alla planerade beredskapsåtgärder som ska lyftas vid CCB och myndighetschefsmöte, utan enbart de som berör och kräver samverkan mellan flera aktörer.

Värt att understryka är att tillvägagångssättet förutsätter att beredskapssektors- och civilområdesansvariga myndigheter tar initiativ till och driver planerings-/referensgrupper inom respektive beredskapssektor och civilområde som vid behov inkluderar privata aktörer, samt för dialog mellan beredskapssektorer och civilområden. Planeringsgrupper behöver också drivas på andra nivåer i systemet, till exempel av länsstyrelser på länsnivå.

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap